

สารบัญ

บทที่ ๑	หลักการพื้นฐานของกฎหมายสิทธิบัตร	๑
๑.	ทรัพย์สินทางปัญญาคืออะไร	๑
๒.	ความแตกต่างระหว่างทรัพย์สินทางปัญญากับทรัพย์สินโดยทั่วไป	๕
๓.	ความหมายและลักษณะของสิทธิบัตร	๘
๔.	ความแตกต่างระหว่างสิทธิบัตรกับทรัพย์สินทางปัญญาอื่น	๑๓
๔.๑	สิ่งที่คุ้มครองและเจตนารมณ์ของกฎหมาย	๑๓
๔.๒	เงื่อนไขของการคุ้มครอง	๑๔
๔.๓	วิธีการคุ้มครอง	๑๔
๔.๔	อายุการคุ้มครอง	๑๕
๔.๕	การละเมิดสิทธิ	๑๖
๕.	ความเป็นมาของระบบการคุ้มครองสิทธิบัตร	๑๖
๖.	ความมุ่งหมายของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา	๒๓
๖.๑	เจตนารมณ์ของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา	๒๓
๖.๑.๑	ทรัพย์สินทางปัญญากับการผูกขาดทางการค้า	๒๓
๖.๑.๒	ทรัพย์สินทางปัญญากับการรับรองสิทธิ ตามธรรมชาติของปัจเจกบุคคล	๒๖
๖.๑.๒.๑	ทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right Theory)	๒๖
๖.๑.๒.๒	ทฤษฎีการให้รางวัล (Reward Theory)	๒๗
๖.๑.๓	ทรัพย์สินทางปัญญากับการเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ	๓๑

๖.๑.๓.๑	ทฤษฎีการเป็นเครื่องจูงใจ (Incentive to Invent Theory)	๓๑
๖.๑.๓.๒	ทฤษฎีการเปิดเผยข้อมูลความรู้ต่อสังคม (Disclosure of Information Theory)	๓๒
๖.๑.๓.๓	ทฤษฎีการป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม และการคุ้มครองผู้บริโภค (Prevention of Unfair Competition and Consumer Protection)	๓๔
๖.๒	เจตนารมณ์ของกฎหมายสิทธิบัตร	๓๖
บทที่ ๒	เงื่อนไขของการขอรับสิทธิบัตร	๓๙
๑.	เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่	๔๐
๑.๑	งานที่ปรากฏอยู่แล้ว	๔๑
๑.๑.๑	ประเภทของงานที่ปรากฏอยู่แล้ว	๔๓
๑.๑.๒	วิธีการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน	๔๕
๑.๑.๓	สถานที่ที่ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน	๕๐
๑.๑.๔	เวลาที่ทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน	๕๒
๑.๒	การกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชน	๕๙
๑.๓	การพิจารณาความใหม่ของการประดิษฐ์ในกรณีพิเศษ	๖๑
๑.๓.๑	สิทธิบัตรในการเลือกสรร	๖๑
๑.๓.๒	สิทธิบัตรในกรรมวิธีการใช้วิธีใหม่	๖๓
๑.๔	การพิจารณาความใหม่ของการประดิษฐ์ในสาขาเทคโนโลยีชีวภาพ	๖๖
๒.	ชั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น	๖๘
๒.๑	หลักการพิจารณาชั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นตามกฎหมายอังกฤษ	๖๘
๒.๑.๑	ความหมายของผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้น	๗๑
๒.๑.๒	ความรู้ของบุคคลผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้น	๗๓

๒.๑.๓	การประดิษฐ์จะต้องมีใช้สิ่งที่ชัดเจนในเวลาใด	๗๕
๒.๑.๔	ปัจจัยแวดล้อมที่ใช้ประกอบการพิจารณาขึ้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น	๗๕
๒.๒	หลักการพิจารณาขึ้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นตามกฎหมายไทย	๗๘
๓.	ความสามารถในการประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรม	๘๑
บทที่ ๓	สิ่งที่ได้รับความคุ้มครอง	๘๕
๑.	ความหมายของการประดิษฐ์	๘๕
๑.๑	ความหมายของการประดิษฐ์ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา	๘๘
๑.๒	ความหมายของการประดิษฐ์ตามกฎหมายของสหภาพยุโรป	๙๒
๑.๓	ความหมายของการประดิษฐ์ตามกฎหมายไทย	๙๗
๒.	สิ่งที่กฎหมายไม่ให้ความคุ้มครอง	๑๐๐
๒.๑	การประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต	๑๐๒
๒.๑.๑	จุลชีพและส่วนหนึ่งส่วนใดของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ	๑๐๒
๒.๑.๒	สัตว์และสารสกัดจากสัตว์	๑๐๓
๒.๑.๓	พืชและสารสกัดจากพืช	๑๐๔
๒.๒	กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	๑๐๖
๒.๓	ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์	๑๐๖
๒.๔	วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคมมนุษย์หรือสัตว์	๑๐๗
๒.๔.๑	เหตุผลของการไม่คุ้มครองกรรมวิธีทางการแพทย์	๑๐๗
๒.๔.๒	ความหมายของกรรมวิธีทางการแพทย์	๑๑๐
๒.๔.๒.๑	กรรมวิธีในการวินิจฉัยโรคของมนุษย์หรือสัตว์	๑๑๑
๒.๔.๒.๒	กรรมวิธีทางอายุรกรรมและศัลยกรรม	๑๑๒
๒.๕	การประดิษฐ์ที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายสาธารณะหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	๑๑๔

บทที่ ๔	สิทธิบัตรกับการคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๑๘
๑.	ความเป็นมาของการคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๑๙
๒.	ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๒๓
๓.	ปัญหาการคุ้มครองพันธุ์พืช	๑๒๖
๓.๑	วิวัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช	๑๒๖
๓.๒	การคุ้มครองพันธุ์พืชตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก	๑๓๒
๓.๓	กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทย	๑๓๔
๓.๓.๑	เจตนารมณ์ของกฎหมาย	๑๓๕
๓.๓.๒	การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่	๑๓๖
๓.๓.๓	การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมือง	๑๓๘
๔.	ปัญหาการคุ้มครองพันธุ์สัตว์	๑๔๐
๔.๑	กฎหมายสิทธิบัตรสหรัฐฯ เกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์สัตว์	๑๔๕
๔.๒	อนุสัญญาสิทธิบัตรยุโรปเกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์สัตว์	๑๔๕
๕.	ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองจุลชีพ	๑๕๐
๖.	ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองกรรมวิธีทางเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๕๒
๖.๑	กรรมวิธีทางชีววิทยาที่จำเป็นสำหรับการผลิตพืชหรือสัตว์	๑๕๕
๖.๒	กรรมวิธีทางจุลชีววิทยา	๑๕๕
๖.๒.๑	ความหมายของกรรมวิธีทางจุลชีววิทยา	๑๕๕
๖.๒.๒	ขอบเขตของสิทธิตามสิทธิบัตรในกรรมวิธีทางจุลชีววิทยา	๑๕๖
บทที่ ๕	สิทธิบัตรกับการคุ้มครองทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๕๘
๑.	ลักษณะและความสำคัญของทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๕๙
๒.	สถานภาพทางกฎหมายของทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๖๒
๒.๑	ทรัพยากรพันธุกรรม	๑๖๒

๒.๒	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๖๔
๓.	หลักการมรดกร่วมกันของมนุษยชาติ	๑๖๗
๔.	หลักการว่าด้วยสิทธิอธิปไตยของรัฐ	๑๗๐
๔.๑	สิทธิอธิปไตยของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ	๑๗๐
๔.๑.๑	สิทธิอธิปไตยของรัฐตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ	๑๗๑
๔.๑.๒	สิทธิอธิปไตยของรัฐตามข้อถือปฏิบัตินานาชาติ ว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืช	๑๗๒
๔.๑.๓	สิทธิอธิปไตยของรัฐตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	๑๗๗
๔.๒	สิทธิอธิปไตยของรัฐตามกฎหมายไทย	๑๘๑
๔.๒.๑	ไม้	๑๘๑
๔.๒.๒	สัตว์ป่า	๑๘๔
๔.๒.๓	สัตว์น้ำ	๑๘๕
๔.๓	บทวิเคราะห์	๑๘๖
๕.	กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญากับการปกป้องคุ้มครอง ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๘๘
๖.	หลักการของกฎหมายลักษณะเฉพาะเพื่อการคุ้มครองทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๙๒
๖.๑	ความจำเป็นต่อการจัดทำกฎหมายลักษณะเฉพาะ	๑๙๒
๖.๒	เจตนารมณ์ของกฎหมายลักษณะเฉพาะ	๑๙๔
๖.๓	ผู้ที่อาจอ้างสิทธิในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๙๖
๖.๔	หลักเกณฑ์และวิธีการคุ้มครอง	๑๙๘
๖.๔.๑	หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ	๑๙๙
๖.๔.๒	หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งที่ได้มีการใช้ประโยชน์แล้ว	๒๐๑
๖.๕	แนวทางการป้องกันมิให้มีการฉกฉวยเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปจดทะเบียนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๐๓

บทที่ ๖	การได้มาซึ่งสิทธิบัตรและอายุการคุ้มครอง	๒๐๕
๑.	การได้มาซึ่งสิทธิบัตร	๒๐๕
๑.๑	ประเภทของคำขอรับสิทธิบัตร	๒๐๕
๑.๒	ผู้มีสิทธิขอรับสิทธิบัตร	๒๐๖
๑.๓	เอกสารประกอบการขอรับสิทธิบัตร	๒๐๘
๑.๔	ขั้นตอนการออกสิทธิบัตร	๒๑๒
๒.	อายุการคุ้มครอง	๒๑๒
๒.๑	อายุสิทธิบัตรที่เหมาะสมควรมีกำหนดใด	๒๑๓
๒.๒	การชำระค่าธรรมเนียมรายปี	๒๑๔
๒.๓	กำหนดเวลาการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ยา	๒๑๔
บทที่ ๗	การคุ้มครองสิทธิบัตรระหว่างประเทศ	๒๑๙
๑.	หลักดินแดนของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๒๐
๒.	การคุ้มครองสิทธิบัตรภายใต้อนุสัญญากรุงปารีส	๒๒๑
๒.๑	หลักการสำคัญของอนุสัญญากรุงปารีส	๒๒๒
๒.๑.๑	หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ	๒๒๔
๒.๑.๒	หลักการให้สิทธิที่จะขอรับความคุ้มครองก่อน	๒๑๒
๒.๑.๓	หลักความเป็นอิสระของสิทธิบัตร	๒๑๓
๒.๑.๔	หลักการบังคับให้มีการนำสิทธิบัตรไปใช้งานภายในประเทศ	๒๓๔
๒.๒	ประเทศไทยกับอนุสัญญากรุงปารีส	๒๔๐
๓.	การคุ้มครองสิทธิบัตรภายใต้องค์การการค้าโลก	๒๔๒
๔.	ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการออกสิทธิบัตร	๒๔๖
๔.๑	สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือทางสิทธิบัตร	๒๔๘
๔.๒	อนุสัญญาสิทธิบัตรยุโรป	๒๕๐

บทที่ ๔	สิทธิบัตรกับการค้าระหว่างประเทศ	๒๕๔
๑.	ความเป็นมาของการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ	๒๕๕
๑.๑	ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากับการค้าระหว่างประเทศ	๒๕๖
๑.๒	เวทีเจรจาปัญหาการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๕๘
๑.๓	ปัญหาการคุ้มครองสิทธิบัตรในการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย	๒๖๑
๑.๓.๑	ขอบเขตและความครอบคลุมของการคุ้มครองสิทธิบัตร	๒๖๒
๑.๓.๒	ระยะเวลาของการคุ้มครองสิทธิบัตร	๒๖๓
๑.๓.๓	การใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิบัตร	๒๖๔
๒.	กฎหมายการค้าของสหรัฐฯ กับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๖๕
๒.๑	สิทธิพิเศษทางการค้าภายใต้ระบบจีเอสที	๒๖๖
๒.๑.๑	ความเป็นมาของจีเอสที	๒๖๖
๒.๑.๒	สิทธิพิเศษทางการค้าของสหรัฐฯ	๒๖๗
๒.๑.๓	ข้อคิดเกี่ยวกับจีเอสที	๒๖๘
๒.๒	กฎหมายพิเศษของสหรัฐฯ ที่เกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครองสิทธิ ในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๖๙
๒.๒.๑	มาตรา ๓๐๑ ของกฎหมายการค้าปี ค.ศ. ๑๙๘๘	๒๖๙
๒.๒.๒	Special 301	๒๗๓
๓.	กรณีความขัดแย้งไทย-สหรัฐฯ ในปัญหาการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๗๗
๔.	บทวิจารณ์	๒๘๑
บทที่ ๕	การละเมิดสิทธิบัตร	๒๘๖
๑.	การกำหนดสิทธิตามสิทธิบัตร	๒๘๗
๒.	ลักษณะของสิทธิตามสิทธิบัตร	๒๘๑
๒.๑	สิทธิตามสิทธิบัตรในผลิตภัณฑ์	๒๘๑

๒.๑.๑	การผลิตผลิตภัณฑ์.....	๒๙๑
๒.๑.๒	การใช้ผลิตภัณฑ์	๒๙๓
๒.๑.๓	การขายผลิตภัณฑ์	๒๙๕
๒.๑.๔	การมีไว้เพื่อขาย	๒๙๖
๒.๑.๕	การเสนอขายผลิตภัณฑ์	๒๙๗
๒.๑.๖	การนำเข้าผลิตภัณฑ์	๒๙๘
๒.๒	สิทธิตามสิทธิบัตรในกรรมวิธี	๓๐๐
๒.๒.๑	สิทธิเหนือกรรมวิธีตามสิทธิบัตร	๓๐๐
๒.๒.๒	สิทธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร	๓๐๑
๓.	ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิบัตร	๓๐๔
๓.๑	การกระทำเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย	๓๐๖
๓.๒	การกระทำของผู้ที่ใช้การประดิษฐ์อยู่ก่อน	๓๑๐
๓.๓	การเตรียมยาเฉพาะรายตามใบสั่งแพทย์	๓๑๒
๓.๔	การขอขึ้นทะเบียนยา	๓๑๒
๓.๕	การใช้อุปกรณ์ของเรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะ ที่เข้าไปในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ	๓๑๖
๓.๖	การระงับสิ้นไปของสิทธิตามสิทธิบัตร	๓๑๖
บทที่ ๑๐	การระงับสิ้นไปของสิทธิตามสิทธิบัตร	๓๑๙
๑.	การนำเข้าซ้อน	๓๑๙
๒.	หลักกว่าด้วยการระงับสิ้นไปของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๓๒๔
๓.	หลักการระงับสิ้นไปของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา กับการเคลื่อนย้ายโดยเสรีของสินค้าในสหภาพยุโรป	๓๓๑
๓.๑	นโยบายการค้าเสรีของสหภาพยุโรป	๓๓๑

๓.๒ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากับการค้าเสรี	๓๓๓
๓.๓ การระงับสิ้นไปของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายสหภาพยุโรป	๓๓๖
๓.๔ ตัวอย่างของการใช้หลักการระงับสิ้นไปของสิทธิบัตรในตลาดร่วมยุโรป	๓๓๙

บทที่ ๑๑ การควบคุมการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบ ๓๔๖

๑. ผลกระทบในแง่ลบของการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบ	๓๔๗
๑.๑ การทำความตกลงเกี่ยวกับสิทธิบัตรในแนวกว้าง	๓๔๙
๑.๒ การทำความตกลงเกี่ยวกับสิทธิบัตรในแนวลึก	๓๕๓
๑.๒.๑ ข้อสัญญาถ่ายถอดกลับ (grant-back provisions)	๓๕๕
๑.๒.๒ ข้อสัญญาจำกัดการส่งออก (export restrictions)	๓๕๗
๑.๒.๓ ข้อสัญญาผูกมัด (tying clause)	๓๕๙
๑.๒.๔ ข้อสัญญากำหนดราคาสินค้า (price-fixing)	๓๖๑
๒. กฎหมายควบคุมการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบ	๓๖๓
๒.๑ กฎหมายป้องกันการผูกขาด	๓๖๓
๒.๒ กฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี	๓๗๑
๒.๓ ข้อแตกต่างระหว่างกฎหมายป้องกันการผูกขาดและกฎหมาย เกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี	๓๗๔
๓. บทสรุปและความเกี่ยวพันที่มีต่อกฎหมายไทย	๓๗๗

บทที่ ๑๒ บทบาทของกฎหมายสิทธิบัตรในการพัฒนา ๓๘๑

๑. กฎหมายสิทธิบัตรกับการประดิษฐ์คิดค้นภายในประเทศ	๓๘๕
๒. กฎหมายสิทธิบัตรกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ	๓๙๔
๒.๑ การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านข้อมูลสิทธิบัตร	๓๙๕
๒.๒ การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้วยการทำสัญญา	๔๐๐
๓. กฎหมายสิทธิบัตรกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	๔๐๒

ภาคผนวก	๔๐๗
๑. Paris Convention for the Protection of Industrial Property, 1883	๔๑๑
๒. พ.ร.บ. สิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. สิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง	๔๔๓
๓. Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, 1993	๕๑๑
๔. UK Patents Act; European Patent Convention (Excerpts)	๕๖๒
บรรณานุกรม	๕๗๑

ชื่อ

20/ว.บ./47

1

กฎหมายสิทธิบัตร

แนวความคิดและบทวิเคราะห์

(พิมพ์ครั้งที่สอง)

แก้ไขเพิ่มเติม-ปรับปรุงใหม่

341. 358
เลขหมู่ 611
2544 กฎหมาย
เลขทะเบียน 12073
วันที่ 23, ส.ค., 2547
0032-31560

BSTI DEPT. OF SCIENCE SERVICE
สำนักหอสมุดฯ กรมวิทยาศาสตร์บริการ

1110009812

รองศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ ควรพจน์

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี